

ಚಿಂತೆ ಸಂತತವಾಗಬೇಕೇ ?

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜು

ಬೇಕು ಬೇಡಗಳ ಪರದಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಪಂಚಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರೊ.ಎಂ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜು ಅವರು “ಬಾಲವಿಜ್ಞಾನ”ದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿರುವರು.

“ನಿಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಿ. ನೀವೇನು ಆಲೋಚಿಸುವಿರೋ ಅದೇ ನೀವಾಗಿರುವಿರಿ”—ಎಂದು ದಾರ್ಶನಿಕ ನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಯಾವುದು? ನಮಗಿರುವ ಅನುಕೂಲಗಳೇ ಆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೀಗು ತ್ತೇವೆ; ಮೈಮರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮರೆಸುವ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅನಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕು ತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಆಲೋಚನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಊಟದ ಸವಿಯಿರಲಿ, ನೋಟದ ಸವಿ ಇರಲಿ, ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಸರ್ಗವನ್ನೋ ದೇವರನ್ನೋ ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಈ ದ್ವಂದ್ವ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಡುವುದು ಸಹಜವೇ. ಇದಕ್ಕೇನು ಪರಿಹಾರ?

ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಸ್ವಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಆಲೋಚನೆ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಲ್ಲದೇ? ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಅನುತ್ಪಾದಕ ಗುಂಗು ಆ ಆಲೋಚನೆ, ಚಿಂತೆಗಳು ಪ್ರನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಕುರಿತ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಳೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವೇಳೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆಲೋಚನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪರಿಹಾರ—ಅಲ್ಲವೇ?

ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತ ಆಲೋಚನೆಗಳೇ ಏಕೆ ಬರುತ್ತವೆ? ಅವು ನನ್ನವು ಎಂಬ ಕಾರಣವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ನಮ್ಮದೆನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ! ಇದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ—ಇದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವ.

ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ. ಆ ಚಿಂತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರಣೀಕರಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ.

“ಬದುಕೆಂದರೆ ಗಳಿಸುವುದು; ಗಳಿಸಿದ್ದು ಕಳೆದುಹೋಗದಂತೆ

ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವುದು”—ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ನಮ್ಮದು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವೇ ಬೇರೆ. ಗಳಿಕೆಗಾಗಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಲಾಗಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ.

ಮುಖ್ಯನ ಚಿಂತೆಯೆಂದರೆ ಪ್ರಾಯ ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಚಿಂತೆ. ಸಾವಿನ ಚಿಂತೆಯೆಂದರೆ ದೇಹ ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಚಿಂತೆ. ಅಪಮಾನದ ಚಿಂತೆಯೆಂದರೆ ನಾವು ಗಳಿಸಿದ ಮಾನ ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಚಿಂತೆ. ಅನೇಕರು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೆಂದರೆ ಮುದುಕರಿಗೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಏಕೆಂದರೆ, “ಮುದುಕರು ಪ್ರಾಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು. ದೇಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ರೋಗದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು.” ಆದರೆ ಪ್ರಾಯದವರು ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಲ್ಲವೇ ಪ್ರಾಯಪಡೆದದ್ದು? ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆಯುಷ್ಯ, ಅನೇಕರ ಬೆಂಬಲ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಬರುವ ಗಳಿಕೆ, ಹೊಗಳಿಕೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ನಗಣ್ಯ ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಹೀಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ/ಸಾಧನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅದು ನಾವು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಸಮಾಜ, ಹಾಗೂ ನಿಸರ್ಗ ಕೂಡ.

ಕಾರ್ಯಸಂಕಲ್ಪದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗ, ಕಾರ್ಯದ ಫಲ ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕನೆಂದು ಭಾವಿಸುವನಾದರೂ ಆ ಭಾವನೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದದ್ದು. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಾಂತಿ (ನಾನೇ ಮಾಡುವವನು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ) ಮತ್ತು ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಾಂತಿ (ನಾನೇ ಅನುಭವಿಸುವವನು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ). ನಾನೂ ಮಾಡುವವನು; ನಾನೂ ಅನುಭವಿಸುವವನು—ಇಡೀ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಎಂದೆನಿಸಿದರೆ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕರ್ತೃತ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಗಳಿಕೆ, ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿಯಾದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ—ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಗೊಂದಲಗಳ ನೋವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿ ಅಸ್ವಸ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವವು. (ಅಸ್ವಸ್ಥ = ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲ್ಲದವನು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ). ಈ ಅಂಶ ಗಟ್ಟಿಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಪಂಚಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೇ—ಅವಿದ್ಯೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಸ್ಮಿತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿನಿವೇಶ.

ಈ ಲೇಖನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಗೆ ಇತರರೂ ಕಾರಣ ಎಂಬುದರ ಮರೆವು; ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತೀರಾ ಸಹಜ ಎಂಬುದರ ಮರೆವು; ನಾವು ಒಪ್ಪಲಿ ಬಿಡಲಿ ಗಳಿಕೆ ನಷ್ಟಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಮರೆವು; ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗದೆ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ನಮ್ಮ ಮರೆವು; ಸಹಜತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅನ್ಯತ್ರ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಗೆಗಿನ ಮರೆವು—ನಮ್ಮ ಕ್ಲೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಅವಿದ್ಯೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕು; ನಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗಬೇಕು; ಕಡಿಮೆ ಆಗಲೇ ಬಾರದೆಂಬ ಅಸಹಜ ಬಯಕೆ—ಇವು ನಮ್ಮ ಕ್ಲೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ರಾಗ.

ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಾಗಕೂಡದು; ನಮಗೆ ಬೇಡವಾದದ್ದು ಇಲ್ಲವಾಗಬೇಕು; ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳ್ಳಬಾರದು—ಇವು ನಮ್ಮ ಕ್ಲೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ದ್ವೇಷ.

ನನ್ನ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳೆಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾದದ್ದು ಆ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ “ನಾನು.” ನಾನೆಂಬುದು ಜಗತ್ತಿಗಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದವನು. ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕರ್ತೃ ಹಾಗೂ ಪಡೆದ ನೆಲೆವು ಹಾಗೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬರುವ ನೋವು ಈ ಎರಡಕ್ಕೂ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥ.

(ಭೋಕ್ತೃ)—ಇವು ನಮ್ಮ ಕ್ಲೇಶದ ಹಿಂದಿರುವ ಅಸ್ಥಿತೆ (ಇದ್ದೇನೆಂಬ ಭಾವನೆ).

ಯಾವುದೋ ಕೊರತೆಯೋ ಹೆಚ್ಚಳವೋ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿ ಒಂದೇ ಗುಂಗಿನ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ದೂಡುವುದು—ನಮ್ಮ ಕ್ಲೇಶದ ಹಿಂದಿರುವ “ಅಭಿನಿವೇಶ.” [ಅಭಿನಿವೇಶವೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು; ಅಥವಾ ನಾವು ಅದೇ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು.]

ಈ ಪಂಚಕ್ಷೇಶದಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆ ನೀರಸತೆ/ಏಕತಾನತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡದೇ? ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬದುಕನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾರತರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ [ಭಾ ಅಂದರೆ ಬೆಳಕು, ರತ - ತೊಡಗಿರುವವನು.] ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬದುಕಿನ ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಮರೆಯುತ್ತದೆ.

ಬೆರಗಾಗಿಪುವುವೆಲ್ಲ ಪಿರಿತನದ ನೋಟಗಳು
ಬೆರಗೆ, ಮೈಮರವೆ, ಸೊಲ್ಲಣಗುವುದ ಸೊಗಸು |
ಬೆರಗು ಚಿತ್ತವ ನುಂಗಲೊಗವ ಶಾಂತಿಯ ಕಾಂತಿ
ಪರಮನರ್ಚನೆಗೆ ವರ—ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ||

ಈ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ತತ್ ತ್ವಂ ಆಸಿ ಸತ್ಯವಾದೀತೆ? ಅದು (ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಅಂಶವು, ಅಸ್ತಿ ಎನ್ನುವ ನೀನು) ಭಿನ್ನವಲ್ಲ ಎನಿಸೀತೆ? ವಿವೇಕ ಪ್ರಭ ಎಂದರೆ ಇದೇ ಇರಬಹುದೇ? ಏಕೆಂದರೆ ವಿವೇಚನೆ ತಾನೇ! ❀

ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಬೋಧಾನಂದರು ಬೇಲೂರು ಮಠದಿಂದ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಸ್ವೀಮರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಯುವಕರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ನಿಂದಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸುಬೋಧಾನಂದರು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು : “ನೀವು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತೀರೇನು? ನೀವು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಂದೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡಿ. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ನಿಮಗೇನಾಬೇಕಾಗಿದೆ? ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಂದೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೂ ಯಾವ ಹಾನಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ನಿಂದೆಯಿಂದ ಅವರ ಕೈ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ.”

ಆ ಯುವಕರು ತಾವು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಬೋಧಾನಂದರು ಹೇಳಿದರು: “ಹಾಗಾದರೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಏಕೆ ನಿಂದಿಸುತ್ತೀರಿ? ನೀವು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬಲ್ಲೀರಾ? ನೀವು ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಗೂಲಾಮರಂತೆ ದುಡಿಯುತ್ತೀರಿ ಮತ್ತು ನೀವು ಅವರ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ನೀವು ಏನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವರು ಒದ್ದು ಆಚೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.”

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸುಬೋಧಾನಂದರ ಮುಂತೆ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ: “ಮಹಾರಾಜ್, ಆ ದಿನ ಅಜ್ಞಾನದ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆವು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಯಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ಅಫೀಸಿನಿಂದ ಒದ್ದೋಡಿಸಿದನು.”